

Burdur İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Sorunları ve Çözüm Önerileri

Rural Tourism Potential Evaluation Of Burdur Province: Problems and Solution Proposals

Utku ONGUN¹, Bekir GÖVDERE², Ayşe DURGUN KAYGISIZ³

Öz

Bu çalışmada, kırsal turizm kapsamında tarım turizmi, çiftlik turizmi ve eko turizm kavramları ele alınmış ve Burdur ili kapsamında uygulanabilirliği tartışılmıştır. Burdur ilinin kırsal alanlarında yapılabilecek turizm çeşitliği hakkında bilgi verilerek, ilin kırsal turizm potansiyelinin durum değerlendirilmesi yapılmıştır. Değişen turizm ihtiyaçlarına paralel olarak alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi sadece bölgenin kalkınmasına değil, aynı zamanda ülkenin kalkınmasına da yararlı olacağı bir gerçektir. İlin başlıca turizm sorunları ise; alternatif turizm türlerinden tam olarak yararlanamaması sonucunda turizmden yeterli düzeyde gelir elde edemeyişi ve kırsal alanlarda faaliyet gösteren mermer ocaklarının doğaya vermiş olduğu telafi edilemeyecek düzeyde tahribatlar olarak görülebilir. Söz konusu sorunların çözümlenmesi için de, kırsal alanlarda yapılabilecek alternatif turizm türlerini hayata geçiren, yerli ve yabancı turistlere odaklanan bir turizm politikasının uygulanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Kalkınma, Kırsal Turizm, Burdur, Burdur Kırsal Turizm Potansiyeli

Abstract

This study discusses rural tourism within agricultural tourism, farm tourism and eco tourism concepts; in addition, the feasibility of Burdur is discussed. By giving information about the diversity of tourism to be done in rural areas, rural tourism potential of the province is evaluated in this study. In paralel with changing tourism needs, it is a fact that the development of alternative types of tourism not only contributes to the development of the region but also that of the country. Failure in generating adequate income from tourism as a result of not adequately benefiting from alter native tourism types and irrecoverable level destruction of nature caused by marble quarries operating in rural areas seen as the major provincial tourism issues of the province. Inorder to solve these problems, it is necessary to implement a tourism policy which focuses on local and foreign tourists and realzers alternative types of tourism.

Keywords: Rural Development, Rural Tourism, Burdur, Rural Tourism Potential Of Burdur

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Hikmet Tolunay MYO, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü, Burdur.

²Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Isparta.

³Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Isparta.

1. GİRİŞ

Gelişmekte olan ülkelerin turizm pazarından aldıkları payı arttırmaları ancak turizm türlerini çeşitlendirmeleri ile mümkündür. Turizm çeşitlendirmesine giden ülkeler rakipleri karşısında güçlü duruma geçmektedir. Bu nedenle bu ülkeler sahip oldukları çevre, iklim, dağlar, doğal yaşam, kültür ve benzeri değerlere yeterince sahip olmayan gelişmiş ülkelerin vatandaşlarını çekerek, ekonomilerini daha iyi bir konuma getirmek istemektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 184). Her geçen gün gereksinimleri artan ve değişen insanların, yeni turizm türlerine talepte bulunmaları kaçınılmaz bir olgu haline gelmiştir (Türk, 2005: 476). Günümüzde betonlaşan kent yaşamından uzaklaşma isteği, stres, gürültü, ilgi ve merak gibi faktörler insanları rahatlayabileceği doğa içerisindeki sakin yerlere yöneltmiştir. Doğa içerisindeki doğal alanlara doğru olan bu yönelme kırsal turizm kavramını gündeme getirmiştir.

Kırsal turizm, insanların doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yöreye gidip, orada konaklamaları ve oraya özgü etkinlikleri izlemeleri ya da etkinliklere katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür. Kırsal turizm, kitle turizmine bir tepki olarak gelişme gösteren, doğal çevreyi koruyan ve diğer turizm türleriyle uyum sağlayan ya da diğer turizm türlerinin tamamlayıcısı konumunda olan kırsal alanlara uygun turizm türü olarak görülmektedir (Soykan, 1999: 68),

Doğal yaşamla iç içe olarak kendini daha iyi hissetme, rahatlama ve kırsal alanlarda yaşamaya duyulan ilgi insanları kırsal turizme yönelten önemli motivasyonlardır. Ayrıca kırsal alanlarda düzenlenen çeşitli etkinlikler, festivaller ve özellikle doğal tarımsal ürünlere duyulan ilginin de insanları kırsal turizme yönelttiği söylenebilir (Albayrak, 2013: 132).

Son yıllarda kırsal turizme doğru olan bu yönelişin artması ve gelecekte bu yönelişin daha da artacağı şeklinde öngörülerin olması nedeniyle kırsal turizmin Türkiye için de ne kadar önemli bir turizm türü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü Türkiye, kırsal turizm talebine cevap verebilecek ve avantajlarından fazlasıyla yararlanabilecek eşsiz bir potansiyele sahiptir (Özdemir ve Kafa, 2012: 24).

Bu çalışmada, kırsal turizm kapsamında tarım turizmi, çiftlik turizmi ve eko turizm kavramları ele alınmış ve aralarındaki ilişki ortaya konulmuş olup ayrıca, kırsal turizmin gelişmesi için önemli potansiyele sahip yörelerden biri olan Burdur ili incelenmiştir. Çalışmada Burdur ilinin kırsal alanlarında yapılabilecek turizm çeşitliği hakkında bilgi verilerek, ilin kırsal turizm potansiyelinin durum değerlendirilmesi yapılmış ve ilin kırsal turizmiyle ilgili sorunları tespit edilerek çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

2. KIRSAL ALAN KAVRAMI

Kırsal alan kavramı kırsal turizmin gerçekleştirilmesinde kullanılan temel alan olması nedeniyle kırsal turizmi daha iyi anlayabilmek için tanımlanması gereken bir kavramdır (Uçar vd., 2010: 3). Ancak kırsal alanların ihtiva ettiği sosyo-kültürel, demografik, ekonomik, çevresel ve mekansal çeşitliliğin, çağın değişen koşullarıyla birlikte yeni anlamlar kazanması, kesin bir kırsal alan tanımı yapılmasını güçleştirmektedir (Çeken vd., 2007: 3).

Kırsal alan denildiğinde, nüfus yoğunluğu km² başına 150 kişiden az olan (Kiper, 2006: 19), tarıma dayalı ekonomik yapının yanında, doğal kaynakların kullanımı ve geleneksel değerlerin hayatın

şekillenmesinde etkili olduğu, teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansımalarının daha uzun bir zaman aldığı, yüz yüze ilişkilerin yaygın olduğu, işbölümü ve uzmanlaşmanın gelişmediği (Akça, 2004: 62), doğal ve kültürel yapının korunduğu, تنها, yapaylıkla tanışmamış (Soykan, 1999: 68) kentse alanlar dışında kalan mekanlar akla gelmektedir. Türkiye’de 1924 tarihli Köy Kanunu’na göre 20.000’den daha az nüfusa sahip yerleşim yerleri kırsal alan kapsamına girmektedir (Akça vd., 2001: 30).

Tablo 1. Farklı Ülkelerde Kırsal Yerleşim Yeri İçin Seçilen Kriterler

Ülke	Kırsal Yerleşim Yeri İçin Seçilen Kriter
Avusturya	Nüfusu 5000 kişiden az olan yerler
Avustralya	Nüfusu 100 kişiden az olan yerler
Kanada	Km başına 400 kişiden daha az yoğunlukta olan yerler
İngiltere ve Galler	Nüfusu 10000 kişiden az olan yerler
Fransa	Nüfusu 2000 kişiden az olan yerler
Portekiz ve İsveç	Nüfusu 100 kişiden az olan yerler

Kaynak: Türksoy ve Yörük, (2004); (akt), Kiper, Tuğba (2006), *Safranbolu Yörüköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 19.

Kırsal alan kavramı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Farklı ülkelerdeki nüfus yoğunluğu baz alındığında kırsal alanlar yukarıdaki Tablo 1’de gösterildiği şekilde tanımlanmıştır. Her ülkenin farklı farklı kırsal alan kriterleri yer almaktadır. Kimi ülkeler nüfus yoğunluğuna kimi ülkeler ise km başına göre kırsal alan kriterlerini tanımlamaktadırlar. Sonuçta ülkeler kendi idari yapılarını dikkate alarak kendilerine özgü kırsal alan tanımı yapmakla birlikte farklı amaçlarla gerçekleştirilen çalışmalarda, kırsal alan tanımları kullanılmaktadırlar.

3. KIRSAL TURİZM KAVRAMI

Kırsal alanlara dönük turizm faaliyetiyle ilgili literatür incelendiği zaman farklı kavramlar kullanıldığı görülmektedir. Uzmanların bazıları kırsal alanlardaki turizm aktivitelerini köy turizmi, çiftlik turizmi, tarım turizmi gibi kavramlarla ifade ederken; bazıları ise dağ turizmi, eko turizm veya yayla turizmi olarak adlandırmaktadır (Esengün vd., 2002: 100). Bunun neticesinde kırsal turizm kavramında kırsalın içerdiği anlam, ülkemizde doğrudan “kırsal alanlar” olarak algılandığından, av turizmi, mağara turizmi ve doğa sporları kırsal turizmle bir tutulmaktadır. Kırsal turizmde esas amaç bir köyde, bir çiftlikte, bir dağ evinde konaklayarak, kırsal kültürle tanışarak ve kaynaşarak bir tatil geçirmektir. Ancak aralarında amaç ve etkinlikler bakımından bazı farkların olduğu da bir gerçektir (Soykan, 2003: 2). Aralarında küçük farklılıklar olmasına rağmen bu aktiviteler kırsal alanlarda gerçekleştiği için hepsini birden kırsal turizm kavramı altında toplamak en gerçekçi yoldur (Esengün vd., 2002: 100). Soykan (1999: 68), Esengün ve diğerleri (2002: 100) kırsal alanlar içerisinde yapılan tüm faaliyetleri kırsal turizm kapsamında değerlendirmektedir. Kırsal turizm, kırsal alanlarda yapılan faaliyetleri içermesinin yanı sıra kentlerde kırsallığı çağrıştıran faaliyetlerde kırsal turizm kapsamına alınabilmektedir.

Kırsal turizm, tarıma bir alternatif olarak kırsal alanlarda gelişmiştir. Birçok kırsal alanda turizm, tarımla birlikte sosyo-ekonomik yapının doğal bir parçası olarak kabul edilmektedir (Fleischer and Tchetchik, 2005: 493). Tarım alanı olarak kullanılmayan alanların turizme kazandırılması ve yöre halkına ek gelir getirmesi kırsal turizmde istenilen bir durumdur. İstenilmeyen durum ise, verimli tarım arazilerinin turizm amaçlı kullanılmasıdır. Çünkü kırsal alanlardaki yöre halkı asıl kazançlarını tarımsal faaliyetler ve çiftçilikten kazanmaktadır. Bu nedenle turizm ek gelir kaynağı olarak görülmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı kırsal alanlarda turizm asıl gelir kaynağına dönüştürülmeye çalışılırsa, kırsal turizmden bahsetmek gereksiz olacaktır.

Avrupa Birliği tarafından yapılan çalışmaya göre kırsal turizm, tarımsal ya da yerel değerlerle iç içe bulunarak hoşça zaman geçirmek amacıyla olan turistlere, beklentileri doğrultusunda konaklama, yiyecek, içecek ve diğer hizmetleri veren küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen faaliyetler bütünü (EC, 1999: 151) şeklinde tanımlanmıştır.

Akça'ya (2004: 63) göre kırsal turizm, insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buralarda çiftçilerin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal yapısına uygun mekanlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzusunda olan kişilerin geçici konaklamalarından doğan olaylar ve faaliyetler bütünüdür.

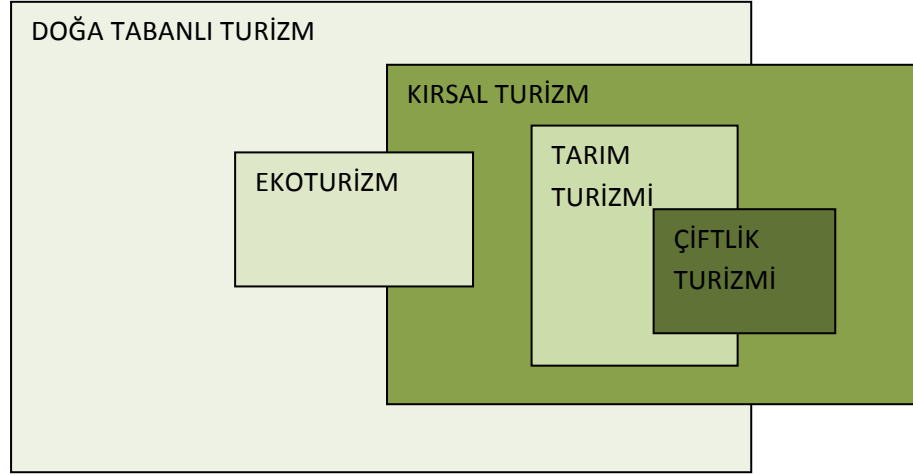
Soykan'a (1999: 68) göre kırsal turizm, *“kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip, orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür.”*

Çeken ve diğerlerine (2012: 12) göre kırsal turizm ise, kırsal alanlarda yaşayan insanlarla iç içe gerçekleştirilen, soyut ve somut çekiciliklerin kırsal turistik ürünü oluşturduğu, sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilen bir turizm türüdür.

Tanımlara bakıldığında tanımların kırsal turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği yerlerin özellikleri üzerinde odaklandığı, bazılarının da ise turistlerin farklı bir turizm faaliyetlerini içerdiği görülmektedir (Uçar vd., 2010: 5). Bu tanımlardan yola çıkarak kırsal turizm bölgesinin çevresi, doğal yapısı, kültürel özelliklerinin bozulmadan günümüze kadar gelmiş olması gerekmektedir. Kırsal turizmde önemli olan, doğal güzelliklerin ve kültürel zenginliklerin bozulmadan turistlere sunulmasıdır. Çünkü turistlerin bu bölgeleri tercih etmelerindeki sebeplerin başında doğallık yatmaktadır. Zaman içerisinde bölgede bozulmalar yaşanırorsa orayı tercih eden turistler bir daha gelmeyebilirler.

Kırsal turizmde amaç, köylerde, çiftliklerde konaklamak; buralarda tamamen doğal olarak yetiştirilen çilek, kiraz, kavun, karpuz vb. meyve ve sebzelerin tadına varabilmektir. Doğa ile iç içe yürüyüşler yapmak; balık tutmak, piknik yapmak, futbol, tenis, voleybol, basketbol oynamak; köylerde doğal besinlerle kahvaltı etmek, ekmek pişirmek, reçel yapmak; çeşitli el sanatlarını ve yöresel ev işlerini öğrenmektir (Morgül, 2006: 6).

Tablo 2. Kırsal Turizme Genel Bakış

Kaynak: Reynolds ve Braithwaite, (2001)'den uyarlayan, Ayaz, Nurettin (2012), *Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, s. 44.

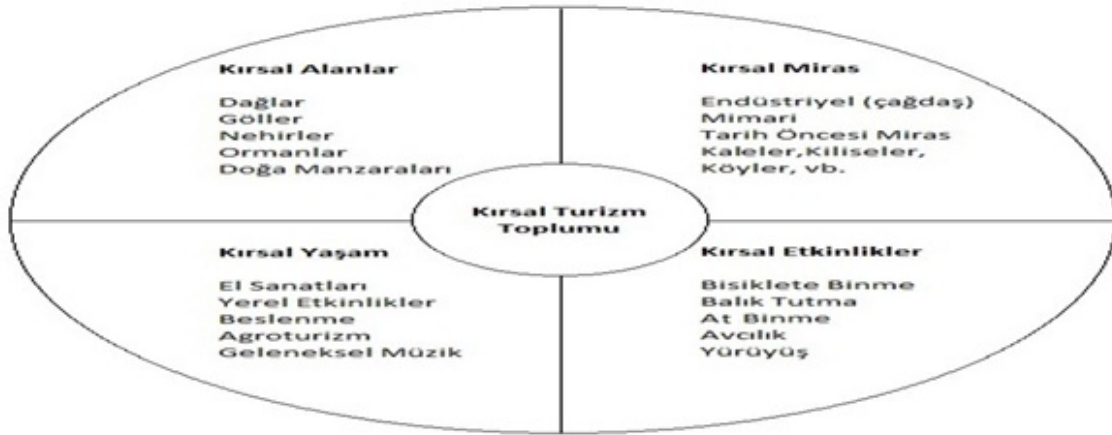
Kırsal turizm tanımlarını çoğaltmak mümkündür. Tanımlar çoğaldıkça kırsal turizm bir anlam karmaşalığı içerisine girmektedir. Gerek konu uzmanları gerekse akademisyenler tarafından kırsal turizmin net bir tanımı yapılamamaktadır. Bunun sebebi Tablo 2'de de ayrıntılı olarak görüleceği üzere kırsal turizmin, diğer turizm türleriyle içi içe girmesinden kaynaklanmaktadır. Kırsal turizm faaliyetlerinin büyük çoğunluğunun doğa turizmi içerisinde gerçekleştiği vurgulanmıştır. Eko turizm ve çiftlik turizminin bir bölümü, tarım turizminin tamamı kırsal turizmle ilişkilendirilmiştir (Ayaz, 2012: 43). Tablo 2'ye bakıldığında çiftlik turizmi ya tarım turizmi alt dalı ya da tarım turizmi olarak resmedilmekte, tarım turizmi ise çoğunlukla kırsal alanlarda faaliyet dalının tarım olması nedeniyle bir çeşit kırsal turizm faaliyeti olarak resmedilmektedir. Çiftlik turizmi ve tarım turizmi genellikle kırsal turizmin küçük bir parçasını temsil etmektedir (Kan vd., 2012: 94-95). Tablo 2'de de görüldüğü gibi kırsal alanları şehirlerin yakınında veya bitişiğinde bulunan kırsal alanlar veya şehirlerden uzakta bulunan kırsal alanlar olarak iki şekilde sınıflamak mümkündür (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008: 62). Bundan yüzden, hem kırsal alanlarda yapılan aktiviteler hem de şehir içinde veya yakınlarında kırsallığı çağrıştıran aktiviteler kırsal turizm olarak kabul edilebilir.

Kırsal alanlarda kırsal turizme bağlı olarak gerçekleştirilen etkinliklerin bir kısmı spora dayalı olup, diğerleri animasyon veya gerçek yaşamla iç içe olan etkinliklerdir. Bu etkinlikler; açık hava veya kapalı alanlarda, pasif ya da aktif katılarak yapılmakta olup; çocuklar, gençler, yetişkinler ve yaşlılara yönelik özel düzenlemeleri de içermektedir. Kırsal turizmde uygulanan başlıca etkinlikler şunlardır (Soykan, 1999: 72-73):

- Tarımsal çiftlik veya köylerde; tarıma ve hayvancılığa dayalı etkinlikler (meyve, sebze, çiçek vb. ürünlerin toplanması, hayvan besleme, peynir veya yoğurt yapma, yün işleme). Turistler, bu etkinlikleri izlemekte ya da bizzat katılmaktadırlar.

- Yerel el sanatlarıyla ilgili uygulamalar (dokumacılık, dikiş-nakış-örgü işleri, seramik, bakır, demir, ağaç, cam işleri).
- Müze (doğa tarihi, arkeoloji, etnograf...), ören yeri, anıt, gibi tarihsel- kültürel yerleri gezme.
- Milli park, doğal anıt, hayvanat bahçesi, ilginç oluşumlar.
- Yürüyüş, at veya bisiklet ile yakın çevre turları.
- Piknik ve sportif etkinlikler.
- Hobi etkinlikleri (fotoğraf çekme, resim yapma, koleksiyon...).
- Animasyon gösterileri (köy düğünü, halk dansları...).
- Çeşitli kurslar (geleneksel el sanatları, yemek, spor, müzik, halk dansı, yerel üretim teknikleri, şifalı doğal bitkiler, turizm-çevre-koruma...).
- Bilimsel inceleme, gözlem, araştırmalar ve yarışmalar (sportif, kültürel...).
- Fuar, şenlik, özel kutlama günleri, panayır, festival, eğlence, konser vb.
- Okuma salonlarında kitap, dergi, gazete gibi şeyleri okuma.
- Çay bahçesi gibi yerlerde buluşma, sohbet etme.
- Güneşlenme ve manzara seyretme.
- Çocuklar veya yaşlılar için düşünülmüş özel etkinliklerden oluşmaktadır.

Tablo 3. Kırsal Turizm Bileşenleri

Kaynak: Soykan, Füsün (2006), Avrupa’da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim, II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, s. 73.

Kırsal turizmi daha iyi anlayabilmek için onu oluşturan bileşenleri bilmek oldukça önemlidir. Tablo 3’de görüldüğü gibi bu bileşenler; kırsal alanlar, kırsal miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinliklerdir. Kırsal alanlar içerisinde doğanın yapısını oluşturan dağlar, ovalar, göller, ormanlar ve manzalar gibi eşsiz güzellikler bulunmaktadır. Kırsal yaşamın içinde ise, yöreye has geleneksel el sanatları, yerel etkinlikler ve geleneksel yemekler ağır basmaktadır. Kırsal mirasın içinde, yörenin mimarisine uygun köy evleri, tarih öncesine ait kilise ve kalelerden vs. oluşmaktadır. Kırsal etkinliklerde ise, kırsal alanlarda yapılabilecek yürüyüşler, gezintiler, at binme ve bisiklet turları gibi aktiviteler yer almaktadır.

4. BURDUR

Burdur ili, Akdeniz Bölgesinin iç kısmında ve Akdeniz Bölgesinden Ege ve Orta Anadolu Bölgelerine geçiş alanında, 29-24 ve 30-53 doğu boylamları ve 36-53 ile 37-50 kuzey enlemleri arasında yer almaktadır (Türk, 2005: 477). Burdur ili, Antalya, Muğla, Denizli, Afyon ve Isparta illeriyle çevrili olup, antik çağda İsavria, Lykonian ile doğudan, Pamphylia ile güneyden, Likya ve Karia ile batıdan Firigya ve Galatia ile de kuzeyden çevrili Pisidia antik coğrafyasında bulunmaktadır (<http://www.burdur.gov.tr/burdur-muzesi.asp>). Burdur ili, zengin kültür varlığı ve güzel doğası ile Akdeniz bölgesinin güzel yörelerinden birisi durumundadır.

Burdur ili sınırları içerisindeki kırsal alanlarda yapılabilecek turizm türleri arasında; kırsal turizm, tarım turizmi, çiftlik turizmi, eko turizm, mağara turizmi, kuş gözlemciliği (ornitoloji), yayla turizmi, yaban hayatı gözleme ve kayak turizmi gibi olanaklar bulunmaktadır. Burdur ilinde alternatif turizm türlerini çoğaltmak hem yöre halkına hem de ekonomiye katkı sağlama açısından önemlidir.

4.1. Burdur İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli

Kırsal turizm bakımından zengin olanaklara sahip bölgelerimizden biri de Akdeniz bölgesidir. Bu bölgenin merkezinde yer alan ve Teke yöresi kültürünün merkezi olan Burdur ili gerek doğal gerekse kültürel değerler bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. Kış aylarında Eşeler Dağında kayak yapmaya, yaz aylarında ise bilhassa Burdur, Salda, Yarıklı, Karataş ve Gölhisar Gölleri ile Yapraklı ve Karacaören Baraj Gölleri; yüzmeye, avlanmaya ve su sporları yapmaya son derece elverişli yerlerdir.

Göllerin etrafında bulunan dağ ve tepeler ormanlarla kaplıdır. Bu ormanlar içerisinde çoban çeşmeleri, en eski medeniyet kalıntıları, göl kıyılarında temiz kumsallar, bozulmamış doğa, Türk motifleri ile işlenmiş kilim ve halılar, şifalı sular, kıvrak Teke Yöresi musikisi ve Burdur folkloru ile doğa harikası İnsuyu Mağarası kırsal turizm açısından önemlidir (Akça, 2005: 516). Ayrıca Ağlasun başta doğal çevre özellikleri olmak üzere (ormanlar, mağara, anıt ağaçlar), yerel ekonomik ürünler (kiraz, gül, ceviz, vişne, ergen gibi tarımsal ürünler, alabalık yetiştiriciliği, süt, peynir, tereyağı gibi hayvansal ürünler), el sanatları (halı dokumacılığı, iğne oyası, dantel, kanaviçe gibi el işleri, toprak kap üretimi), yerel mimari (kerpiç evler, su değirmeni) ve yerel yemekler Burdur ilinde kırsal turizmin gelişmesine yardımcı olacak etmenlerdir (Ceylan, 2014b: 239).

Ağlasun ilçesinin Yeşilbaşköy'ü doğal güzelliği, bölgedeki diğer turizm türlerine yakınlığı, yörede bulunan Sagalassos Yaylakent Evleri, Tarihi Yeşilbaşköy Su Değirmeni ve Ağlasun ilçe sınırları içinde bulunan TaTuTa (Tarım Turizm Takas) çiftlikleri ile birlikte kırsal turizm açısından önemli bir yere sahiptir. Ayrıca Temmuz ayında yapılan kiraz festivali sayesinde yurt içi ve yurt dışı yüzlerce kişiyi bu yöreye turist olarak çekmektedir (Ongun ve Gövdere, 2014: 53).

Ağlasun'da 1970'li yıllara kadar altı su değirmeni olduğunu göstermektedir. Bölgeye elektrik geldikten sonra sadece Ağlasun merkezdeki üç değirmen dışında geri kalan tüm değirmenler terk edilmiştir. Pınarbaşı değirmeni, Kızılağaç değirmeni ve Çayır değirmeni yakın zamana kadar işlevselliğini sürdürmüş ise de bugün bunlar da çalışmamaktadır. Günümüzde sadece Yeşilbaşköy sınırları içerisinde ve Ağlasun-Burdur karayolu üzerinde yer alan değirmen faaliyet göstermektedir. Tarihi Yeşilbaşköy Su Değirmeni kırsal turizm bağlamında alternatif turizm etkinliği olarak değerlendirilebilir (Ceylan, 2014a: 71).

Ağlasun'un sahip olduğu alternatif turizm ürünlerinin biri de Mamak beldesinde ki toprak kap üretimidir. Sagalassos'a gelen turistlerin Mamak beldesinde bu faaliyeti yerinde izlemeleri ve kendilerinin de bu üretim faaliyetine katılmaları sağlanabilir. Ayrıca yöreye gelen turistlere toprak kap üretimi dışında köy evlerindeki dokuma tezgâhlarında halıların nasıl dokunduğunu izleyebilme ve kendileri de bu dokuma faaliyetine katılma imkanı sağlanabilir. Diğer taraftan bağcılık yörede halen sürdürülen bir ekonomik faaliyettir. Bağbozumu mevsiminde turistler bağbozumu faaliyetine katılabilir ve üzümlerden nasıl pekmez yapıldığını izleyebilirler. Bir diğer tarımsal faaliyet de gül yetiştiriciliğidir. Ağlasun yöresinde gül yetiştiriciliğinin en fazla yapıldığı yerlerden biri de Mamak beldesidir. Dolayısıyla Şubat ayında budama işlemi ile başlayan gül yetiştiriciliği Mayıs ve Haziran aylarında gül hasadıyla sona ermektedir. Bu tarihler arasında gelen turistlere toprak kap üretimi yanı sıra gül budama işlerinden başlayarak gül toplama işine kadar bir dizi faaliyeti yerinde izleme ve katılma fırsatı sağlanabilir (Ceylan, 2014b: 240).

Türkiye'deki İpek yolu üzerinde bulunan 12 kervansaraydan iki tanesi Burdur ilinin Bucak ilçesinin İncirdere (İncirhan) ve Susuz (Susuz Kervansarayı) köylerinde yer almaktadır. Bu köyler ova köyü statüsünde olmasına rağmen; son yıllarda Antalya'daki bazı turizm acentelerinin önemli tur güzergâhları üzerinde bulunmaktadır. Perşembe günleri düzenlenen turlarda turistler ilk önce tarihi yerleri gezdikten sonra, ilçedeki halk pazarından alış-veriş yapmaktadır. Bu tür uygulamalar turistler tarafından hayli ilginç bulunmaktadır (Akça, 2004: 67). Ekolojik tarıma dayalı sebze ve meyveleri bu pazarda bulmak ve doğrudan köylülerden satın almak, turistler için bulunmaz bir fırsattır. Hatta bunu biraz daha ileriye götürüp, bahçe ve tarlalara turlar düzenleyip turistlerin satın almak istedikleri sebze ve meyveleri kendilerinin toplayabileceği bir turizm olgusunu Burdur iline yaymak mümkündür.

“Çaltepe Kırsal Konaklama Evleri” projesi bir köy evinde tatilini geçirmek, çevreyi keşfetmek ve şehrin gürültüsünden uzaklaşmak isteyenler için Burdur ili Çaltepe Köyü'nde yapılan bir projedir. Bu köyde, eski köy evi tarzında dört çeşit ev bulunmaktadır. Evlerin bahçesinde mevsimine göre meyve ve sebze toplama imkanı vardır. Ayrıca turistler yöresel yemek, reçel, salça ve tarhana yapabilirler. Mevsimine göre avcılık, yürüyüş, köy ve kültür turizmi kapsamında il ve ilçelere günübirlik gezilerle tatillerini zenginleştirebilirler (Atar, 2005). Buna benzer projeleri Burdur ilinin birçok köyünde hayata geçirmek mümkündür. Doğal ve tarihi zenginlikler, iklim, folklor, tarım, tabiat gibi kırsal turizm unsurları, Burdur'a birçok bölgemizden daha fazla avantaj sağlamaktadır. Antalya'ya yakınlığı, el değmemiş tabiat, geleneksel yaşam özelliklerini koruyan köyler ve antik kalıntılar ile Burdur ili özellikle kırsal turizm faaliyetleri için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

4.1.1. Burdur İlinin Çiftlik Turizm ve Tarım Turizm Potansiyeli

Kırsal turizmle iç içe geçmiş iki turizm türü bulunmaktadır. Bu turizm türlerinden biri “Çiftlik Turizmi”, diğeri ise “Tarım Turizmi” dir. Her iki turizm türü de kırsallığı çağrıştırdığından dolayı kırsal turizm yerine de kullanılmaktadır. Kırsal alanlarda konaklama köy yerine çiftliklerde yapılıyorsa bu turizm türüne çiftlik turizmi, herhangi bir kırsal yerleşmede ekonomik etkinlik tarım ise ve turistik uygulamalarda ağırlıklı olarak tarıma dayalı programlar yer alıyorsa, bu turizm türünün adı da tarım turizmidir. Sonuçta kırsal turizm, köy turizmi, tarım turizmi ve çiftlik turizmi aynı amaca hizmet eden turizm türleridir ve aralarında önemli bir fark bulunmamaktadır (Soykan, 1999: 68). Tarım turizmi, bir

etkinlik olarak sürerken, aynı zamanda doğal çevrenin, geleneksel kırsal coğrafi görünümünün korunmasına yardım etmekte, çevre, tarım ve turizm arasındaki bağı sağlamaktadır (Erdoğan, 2003: 130).

Burdur ili genelinde çok sayıda çiftlik bulunmakla beraber turizme açılmış çiftlikler de bulunmaktadır. Ağlasun ilçesinde TaTuTa projesine katılan yedi adet çiftlik, tarım ve çiftlik turizmine yönelik faaliyet göstermektedir. Ağlasun ilçesi dışında diğer ilçelerdeki belirli çiftliklerin de turizme dahil edilmesinin sağlanması Burdur ilinde tarım ve çiftlik turizminin gelişimi açısından önem taşımaktadır (Atayeter vd., 2013: 40). Burdur ilinin çoğu köylerinde gerek tarımsal gerekse çiftlik faaliyetleri bir arada görmek ve yaşamak mümkündür. Bu yöreyi ziyaret eden turistler, çok az bir ücretle konaklama ihtiyaçlarını TaTuTa çiftliklerinde karşılayabilmekte ve yöredeki diğer turizm yerlerini ziyaret edebilmektedir. Bazı turistler ise çiftliklerde, tarla ve çiftlik işlerine yardımcı olmakta ve bunun karşılığında ücretsiz konaklama yapabilmekte ve kalan boş vakitlerinde Sagalassos Antik kenti gibi turizm yerlerini ziyaret edebilmektedirler.

Tarım turizmi bugüne kadar geleneklerini devam ettiren basit bir yaşamları olan köylülerin yanında huzurlu bir doğal çevrede ziyaretçilerin tatillerini geçirmek için önerilen bir turizm türüdür. Çiftliğe dayalı yerleşim dışında o bölgeye gelen ziyaretçilere geleneksel yemeklerini, tathıllarını, içeceklerini tatma imkanı sağlamaktadır. Bölgeye ait halk müziği, dans, yerel kültürel giysileri ve yerel bazda yapılan olayları görmeleri sağlanmaktadır (Şerefoglu, 2009: 28).

4.1.2. Burdur İlinde Yaban Hayatı Gözleme

Burdur Karakent Köyü sınırları içerisindeki, 2006 yılında Doğa Tabanlı Yaban Hayatı Koruma ve Rehabilitasyon Merkezi (Lisinia Doğa) isimli bir köy kurulmuştur (Akova, 2013: 51). Bu köyde yaralı yaban hayvanları iyileştirilmekte ve uyum sağlayabilecek duruma gelenler tekrar doğaya bırakılmaktadırlar. Tarımsal ürünleri kendileri doğal ortamda yetiştirmekte olup, üretilen ve tüketilen her şey doğaldır. Buradaki uygulama özellikle yurtdışından gelen turistlerin büyük ilgisini çekmektedir. Yaklaşık 3 yıl içinde 45 bine yakın yurt içi ve yurt dışı ziyaretçi tarafından Lisinia Doğa ziyaret edilmiştir. Doğa ve yaban hayata duyulan saygı böyle yerlerin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

4.2. Burdur İlinin Eko Turizm Potansiyeli

Eko turizm bazen doğa tabanlı turizm türü olarak ifade edilirken, bazen de çevreyi bozmayan, çevre kaynaklarına zarar vermeyen, hatta kullanılan doğal kaynakların sürekli korunması ve doğru işletilmesine katkıda bulunan turizm türü olarak ele alınmaktadır (Özgüç, 1998: 201).

Eko turizm kavramı sürdürülebilirlik kavramı ile birlikte gündeme gelip popüler olmuş bir kavramdır. Gerçekte bu kavram çevresel, ekonomik ve sosyal ilişkiler bütünüdür (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006: 18). 2002 yılının Mayıs ayında, Kanada'nın Quebec kentinde, 133 ülkeden gelen 1100 delegenin katılımıyla yapılan "Dünya Eko Turizm Zirvesi"nde tüm ülkelerin benimsediği ortak bir tanım yapılmıştır. Buna göre eko turizm, "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetken, çevreye duyarlı bir seyahat şekli" (Uçar, 2010: 46) olarak tanımlanmaktadır.

Eko turizm tanımının çoğunlukla doğal çevre, ekolojik ve kültürel sürdürülebilirlik, yerel düzeydeki ekonomik faydalar ve eğitim gibi dört ögeye sahip olduğu görülmektedir (Kaypak, 2012: 13).

Eko turizm gezileri, genellikle üst gelir grupları ve çok geniş bir kitle olarak orta sınıf tüketicisi küçük gruplar halinde gerçekleştirilir. Konaklama ve yeme içme türü hizmetler genellikle yerel düzeydeki küçük ve orta ölçekli işletmeler tarafından karşılanmaktadır (Kahraman ve Türkay, 2012: 46). Eko turizmde asıl amaç, turist sayısını aza indirmek ve turizmi yıl içine yaymaktır. Turist sayısının az olması sonucunda çevreye yapılan baskıyı en aza indirmek ve tahribatı önlemeye yönelik planlar yaparak uzun vadeli ekonomik çıkarları gözetmektir. Bunun sonucu olarak çevreyi korumak ve yöre halkına ek gelir kaynağı sağlamaktır (Uçar, 2010: 47).

Burdur ili, turizm merkezi Antalya'nın arka bahçesi konumunda olması, çok çeşitli medeniyetleri bünyesinde barındırması ve Antalya-Denizli arasında seyahat eden tur güzergahının ilden geçmesi Burdur'a turizm açısından önemli bir konum kazandırmaktadır. Burdur ilinde eko turizm kapsamında, yapılan başlıca etkinlikler şu şekilde sıralanabilir (<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR,70112-turizm-aktiviteleri.html>).

- Yayla turizmi,
- Mağara turizmi,
- Kuş gözlemciliği,
- Kış turizmi (Kayak turizmi).

Eko turizm, doğa temelli turizm içerisinde hızla büyüyen ve sürdürülebilir turizmin bir biçimi olduğu kabul edilmektedir. Buna göre el değmemiş doğada yapılan tüm turizm çeşitlerinin eko turizm kapsamına girdiği söylenebilir (Kaypak, 2012: 13). Sonuç olarak eko turizmde asıl amaç, doğal alanların bozulmadan, tahrip edilmeden olduğu gibi muhafaza edilerek turizme kazandırılmasıdır.

Mağaralar genellikle yer altı sularının kireç taşı, tuz gibi kayaları eritmesiyle karstik ya da volkanik alanlarda oluşmaktadır. Mağaralarda sarkıt ve dikitler, göletler veya yer altı nehirleri mevcuttur. Mağaralar genel olarak kırsal alanlarda bulunmaları nedeniyle kırsal alanların gelişiminde önemli yere sahiptir. İyi eğitilmiş orta ve yüksek gelirli her yaşta turist mağaraları ziyaret etmektedir. Burdur İnsuyu Mağarası da her yaşta turist tarafından ziyaret edilmektedir.

Batı Toros Dağları'nın Göller Bölgesinde ve Burdur-Antalya karayolunun güneydoğusunda, deniz seviyesinden 1200 metre yükseklikte yer alan İnsuyu Mağarası, şehir merkezine 13 km uzaklıktadır. İnsuyu Mağarası, karstik yapının yaklaşık 10-15 bin yılda suyla erimesi ve aşınmasıyla oluşmuş bir doğa harikasıdır. 1965 yılında Türkiye'de turizm amaçlı görsel kullanıma açılan ilk mağara olma özelliğine sahiptir. Mağarada etkileyici güzellikte sarkıt ve dikit sütunların yanı sıra dokuz adet gölcük yer almaktadır. Bunlardan "Büyük Göl" adıyla anılan göl 512 m²'lik alanıyla Türkiye'nin en büyük yeraltı gölüdür (Gürdal, 2005: 554). Doğa harikası olan İnsuyu Mağarası Burdur ilinde kırsal turizmin gelişmesine yardımcı olan etmendir (Akça, 2005: 516). Burdur Belediyesi tarafından, her yıl geleneksel hale gelen ve İnsuyu Mağarası'nın tanıtımını esas alan bir festival düzenlenmektedir. Burdur'un tarım ve sanayi ürünlerini, kültürel ve folklorik özelliklerini tanıtması bakımından, İnsuyu Festivali bir fuar özelliği taşımaktadır.

Seferyitiği Mağarası, İncirhan Kervansarayının kuzey tarafında yer alan ve eşsiz sarkıt ve dikitleri bulunan bir mağaradır. Yeni keşfedilen bir mağara olup girişi son derece zordur. Bir diğer mağara da Çatağıl Köyü sınırlarında bulunan Kızılın Mağarasıdır. Doğal sarkıt ve dikitlerin bulunduğu

mağaranın girişi çok dar ve çöküntü kayalardan oluşmaktadır (<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR,70112/turizm-aktiviteleri.html>).

Kış turizminin gözdesi olan kayak turizmi Burdur ili Yeşilova ilçesi Salda Kayak Merkezinde yapılmaktadır. Salda Kayak Merkezi, Yeşilova ilçesi sınırları içerisindeki Eşeler Dağı Tınaztepe mevkiinde bulunmakta olup Burdur iline 77 km ve Salda Gölü'ne 17 km uzaklıktadır. Kayak tesisinde, en uzun 1600 m, en kısı 500 m olan beş pistten oluşmakta olup, T-Bar tipi 860 metrede zirveye ulaşan iki kişilik teleski bulunmaktadır. 5-10-15-20 km kayaklı koşu ve biatlon yapmaya müsait araziye sahip olan kayak merkezi günübirlik turizme hizmet vermektedir (<http://www.burdur-kulturturizm.gov.tr/TR,70112/turizmakтивiteleri-.html>).

4.2.1. Burdur İlinin Yayla Turizm Potansiyeli

Eko turizmin en önemli bileşenlerinden biri olarak görülen yayla turizmi Türkiye'de öne çıkan turizm türlerinden birisidir. Türkiye'nin sahip olduğu uygun iklimsel özellikler, üstün peyzaj değerleri, kırsal öğelerin ağırlık kazandığı geleneksel yaşam biçimi ve dağcılık/tırmanışlar, atlı doğa gezisi, dağ yürüyüşü, yamaç paraşütü, flora/fauna incelemesi, jeep safari gibi doğa sporlarına uygun alanlar ile yayla turizmine son derece elverişlidir (Şerefoğlu, 2009: 88). Yaylalar, piknik, gezinti, çadırli kamp alanları, yayla şenlikleri ve yaylalarda yapılabilecek diğer bazı faaliyetler açısından uygun yerlerdir.

Burdur ili yöresindeki yaylalar, Karadeniz bölgesindeki yaylaların özelliklerini taşımakla birlikte, yöre halkının yaz aylarında hayvanları ile beraber göçtükleri ve kış aylarına doğru döndükleri yerlerdir (Atayeter vd., 2013: 35).

Tablo 4. Burdur İli ve İlçelerindeki Yaylalar

İlçeler	Yaylalar
Çavdır İlçesi	Kozağaç Yaylası
Yeşilova-Tefenni İlçesi	Eşeler Yaylası
Bucak İlçesi	Kumar, Kestelli Yaylaları
Altınyayla İlçesi	Kırkpınar, Kirazlı Yaylaları
Merkez İlçe	Çamoluk (Aziziye) Yaylası
Göhlisar İlçesi	Böğrüdilik, Kozpınarı, Kocayayla, Yusufca Yaylaları

Kaynak:<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR,70112/turizm-aktiviteleri.htm>.

Burdur ili sınırları içinde yer alan dağların Batı Toroslar'ın uzantıları olması nedeniyle çok sayıda yayla mevcuttur. Tablo 4'de Burdur il sınırları içindeki yaylalar gösterilmektedir. Bu yaylalarda belirli aylarda farklı farklı festivallerin yapılması hem kültürel açıdan hem de turizm açısından yöreye katkı sağlamaktadır. Düzenlenecek olan festivaller yörenin tanıtımı ve yöre halkına sağlayacağı ekonomik gelir bakımından büyük öneme sahiptir.

4.2.2. Burdur İlinde Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)

Kuş gözlemciliği doğayı kuşların gözünden görmeyi ve tanımayı sağlayan gözleme dayalı bir spor türü olarak tanımlanmaktadır. Kuş gözlemciliğine katılan turistler genellikle genç, öğrenim durumu

yüksek, orta ve yüksek gelir düzeyine sahip kişilerdir. Kuş gözlemciliği, özel ilgi turizmi içerisinde değerlendirilmekte olup, “kuşları yaşam alanlarında gözleme ve tanımlama faaliyeti” şeklinde tanımlanmaktadır (Çakıcı ve Harman, 2006: 161-162). Mevsimlere göre kuş gözlemciliği, büyük bir şehrin tam ortasında, bir parkta, sulak bir alanda, bir ormanda ve dümdüz bir bozkırda yapılabilir.

Burdur ilinin sulak alanları kuş gözlemciliği açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Burdur Gölü, Salda Gölü, Yarışlı Gölü, Çorak Gölü ve Karataş Gölü bu alanlardan bazılarıdır. Burdur Gölü’nün turizm arzı açısından en önemli özelliği, dikkuyruk ördeklerinin en önemli barınma, beslenme ve üreme alanı olmasıdır. Ayrıca Burdur Gölü’nün güneybatı yönünde yer alan, “Burdur Gölü Su Kuşları Yaban Hayatı Koruma Sahası”, flamingo, kuğu, angıt, sakarmeke gibi tespit edilen 85 kuş türü varlığı ve özellikle gölün kuzeyinde ve doğusunda yoğunlaşan kuş popülasyonu, kuş gözlemcisi doğa tutkunlarının ilgisini çekmektedir. (Gürdal, 2005: 554). Türkiye’nin uluslararası öneme sahip 13 Ramsar Alanından ve 305 Önemli Doğa Alanı’ndan biri olan Burdur Gölü, son 35 yılda alanının üçte birini kaybetmiştir. Göller bölgesinde yer alan birçok göl gibi, Burdur Gölü’nü de besleyen akarsular üzerine yapılan barajlar suyunu azaltırken, yeraltı sularının sondaj kuyularıyla aşırı miktarda çekilmesi, fabrika ve evlerin atıklarıyla, ayrıca tarımsal ilaçların kullanımıyla göl kirlenmiştir (Akova, 2013: 51).

Tablo 5. Burdur Ornitoloji Alanları ve Kuş Türleri

Kuş Gözlemciliği İçin Elverişli Alanlar	Kuş Türleri
Burdur Gölü	Angıt, Bahri, Balaban Boz Ördek, Büyük Ak Balıkçıl, Büyük Karabaş, Martı, Çamurcun, Çamurçulluğu, Çulluk, Dikkuyruk, Elmabaş Patka, Fiyu, Flamingo, Gri Balıkçıl, Gümüş Martı, Gümüş Yağmurcun, Kara Boyunlu Batağan, Karabaş Martı, Kaşıkaga, Kervançulluğu, Kalkuyruk, Kızılacak, Kızkuşu, Küçük Ak Balıkçıl, Küçük Batağan, Ötücü Kuğu, Sakarca, Sakarmeke, Su Çulluğu, Suna, Van Gölü Martısı, Yeşil Düdükçün, Yeşilbaş.
Karataş Gölü	Angıt, Bahri, Boz Kaz, Büyük Ak Balıkçıl, Çamurcun, Elmabaş Patka, Fiyu, Flamingo, Gri Balıkçıl, Kara Boyunlu Batağan, Karabaş Martı, Karabatak, Kaşıkaga, Kalkuyruk, Kızkuşu, Küçük Batağan, Sakarca, Sakarmeke, Tepeli Patka, Yeşilbaş.
Yarışlı Gölü	Angıt, Boz Ördek, Flamingo, Kaşıkaga, Kızkuşu, Sakarmeke, Suna.
Göhlisar Gölü (Çorak Gölü)	Bahri, Boz Ördek, Çamurcun, Elmabaş Patka, Fiyu, Karabatak, Küçük Ak Balıkçıl, Küçük Batağan, Küçük Karabatak, Sakarmeke, Yeşilbaş.
Salda Gölü	Elmabaş Patka, Sakarmeke.

Kaynak: Özgen, Işıl, “Burdur ve Isparta”, (Ed) Aktaş, Gürhan (2008), *Turizm Coğrafyası*, Detay Yayıncılık, Ankara. s. 285.

Ornitoloji turizmine elverişli alanlar ve bu alanlarda gözlenebilecek kuş türleri Tablo 5’de belirtilmiştir. Burdur, Karataş, Yarışlı, Göhlisar (Çorak) ve Salda göllerindeki kuş türleri çok çeşitlilik göstermektedir.

Burdur’un en güzel mesire alanlarından biri olan Salda gölü, doğal sit alanı olarak koruma altına alınmış olup Türkiye’nin en derin (184 metre) ve temiz gölüdür (Alpar ve Erdem, 2005: 597). Salda Gölü, ormanlarla kaplı tepelerde, kayalık arazisiyle ve küçük alüvyal ovalarla çevrili, hafif tuzlu tektonik bir göldür. Özellikle kışın önemli sayılarda pasbaş patka ve dikkuyruk kuşlarının barındığı alandır.

Yarıklı Gölü, gerek ada gerekse yarımadasıyla birçok kuşa ev sahipliği yapmaktadır. Tuzlu suyu ve sazlıklarıyla bazı kuş türlerinin, özellikle flamingoların konaklama ve yaşam alanıdır. Ayrıca angit ve dikkuyruk için önemli bir kışlama bölgesidir.

Çorak Gölü, çevresi tarım alanları ile çevrili, küçük ve tektonik bir tuzlu su gölüdür. Elmabaş patka, pasbas patka ve dikkuyruk kuşunun da bulunduğu çok sayıda su kuşuyla ÖKA (Önemli Kuş Alanı) statüsüne sahiptir.

Karataş Gölü, Tefenni Ovası'nın kuzeydoğu bölümünde yer alan küçük ve sığ bir tatlı su gölüdür. Bu alanda, kışlayan angit ve dikkuyruk popülasyonlarıyla ÖKA (Önemli Kuş Alanı) statüsüne sahiptir (<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR,70140/kus-gozetleme.html>).

Burdur ili çok sayıda ve önemli kırsal turizm potansiyeline sahiptir. Ancak Burdur sahip olduğu bu turizm potansiyelinden yeterli derecede faydalanamamaktadır. Burdur ilindeki TaTuTa çiftlikleri, Sagalassos antik kenti, bozulmamış doğa, yaylalar, yöresel yemekler, Türk motifleri ile işlenmiş kilim ve halılar, Teke Yöresi kültürü, irili ufaklı göller ve İnsuyu Mağarası Burdur ilinde kırsal turizmin gelişmesine yardımcı olacak etmenlerdir. Burdur ilinde uygulanabilir turizm çeşitlerinden hareketle turistik talebin karşılanmasına yönelik kırsal turizm potansiyelinin var olduğu ve bunların iyi bir strateji ile şehir ve ülke ekonomisine katkı sağlayabileceği söylenebilir.

5. KIRSAL TURİZMDE BAŞARISIZLIK NEDENLERİ VE BURDUR

Kırsal turizm endüstrisi başarılı bir şekilde geliştirildiğinde ülkeye veya bölgeye hem ekonomik hem de çevresel faydalar sağlamaktadır. Kırsal turizm o yörede gelişme esnasında faydalar sağlarken, bazı problemlere de neden olabilmektedir. Örneğin, kırsal turizmde bayan çalışanların çalışma saatleri uzun olmasına karşılık aldıkları ücret miktarı azdır. Ayrıca kırsal alanlardaki aile yapıları da bozulabilir. Bütün bu ekonomik yapılar hassas çevreyi bozabilir. Kırsal turizmin gelişmesi ve yönetimindeki bazı sorunları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz (Ahipaşaoğlu ve Çeltik, 2006: 91-94):

-Kırsal turizm, deniz, göl kenarı, dağlık alanları ve kutup alanları gibi hassas doğal alanlarda oluşmaktadır. Kırsal turizmin olduğu bölgelerde oluşan tahribatlar sonucunda çevreye zarar verdiği bir gerçektir. Örneğin, gürültü ve çevreye atılan atıklar sonucunda vahşi doğa zarar görmektedir. Suların kirlenmesine ve aşırı kullanımı sonucunda su yataklarının yok olmasına neden olmaktadır.

-Kırsal turizm doğal çevrelerde daima kırsal ekosistem için bir risk faktörüdür (Soykan, 2006: 75). Kırsal turizmle birlikte doğal yapıda yıpranma ve kirlenmeler (gürültü, görsel kirlenme vb.) artabilir. Yerel biyolojik çeşitliliği bozabilir (Kiper, 2006: 36). Özellikle kırsal turizm kapsamındaki av gibi faaliyetler vahşi hayat için risk oluşturmaktadır (Haldar, 2007: 122).

-Kırsal turizmin hızla ilerlemesi ve düzensiz mekan kullanımı sonucunda tarıma ayrılan verimli alanlar daralmaktadır. Bu daralma aynı zamanda tarım sektöründeki üretim arzının daralmasına da neden olmaktadır (Uçar vd., 2010: 102).

-Turist sayısının fazla olması sonucunda doğadaki dengeler bozulur ve aynı zamanda kırsal toplumun yapısı da bozulabilir. Kırsal turizme bağlı olarak farklı kültürlerle mensup turistlerin gelmesiyle yerli halkın değer ve inanç yapısının değiştiği, yaşam biçiminde geleneksel kalıpların terk edildiği, kullanılan dilde değişimler yaşandığı, sanatın anlam ve özelliklerinde farklılaşmalar gözlemlendiği

söylenmektedir. Aynı zamanda ahlaki değer ve davranışları olumsuz etkilediği, dinsel inançları zayıflatıp, dinsel davranışları azalttığı, dilin yapısındaki yabancı sözcük sayısının artmasına neden olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır (Uçar vd., 2010:102). Ama hangi dil ya da etnik grupların etkili olduğu belli değildir.

-Kent alanlarındaki turizm çekim merkezindeki standartların kırsal alanlara taşınması sonucunda demografik yapının değişmesi ve kültürün bozulmasına neden olabilmektedir (Halder, 2007: 123).

-Küçük yerleşim yerlerinde ev artışı çok nadirdir. Evlerin doğal karakterlerini koruyarak çoğaltılması ise çok uzun zaman almaktadır.

-Kırsal alanlardaki dar yollar çok kolay tıkanabildiği için bazı acil durumlarda yardım gelemez. Bu bölgelerde uygulanan trafik teknikleri ve toplu taşımacılık trafik tıkanıklığına kısmen yardımcı olabilir.

-Kırsal turizm işletmelerinde çalışanların çoğu az bilgiyle ya da tamamen eğitimsiz olarak çalışmaktadır.

Burdur ili kırsal turizm sorunları, aslında kırsal turizmin yaşadığı sorunlara paralellik arz etmektedir. İlin kırsal turizm sorunlarının başında mermer ocaklarının doğaya telafisi mümkün olmayan tahribata yol açması ve bilinçsizce sulama tekniklerinin kullanımı sonucunda su yataklarının ve göllerin kurumasıdır. Ayrıca, yöre halkının kırsal turizm hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olmaması Burdur ilinde kırsal turizminin başlıca sorunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Burdur ili kırsal turizm sorunları aşağıda sıralanmış ve çözüm önerileri sonuç kısmında sunulmuştur:

-Burdur gölünün sularının çekilmesi sonucunda göl eski güzelliğini kaybetmiştir. Su kaynaklarının yanlış kullanımı İnsuyu Mağarası ve yöredeki gölleri kuruma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Göllerdeki su seviyesi ve kuş popülasyonu gün geçtikçe azalmaktadır.

-Burdur ili ulusal ve uluslararası tanıtım eksikliği nedeniyle kırsal turizm pazarlaması yapılmamakta ve bunun sonucunda turizmden yeterli düzeyde gelir elde edememektedir.

-Burdur ilinde mermercilik önde gelen sektörlerden biridir. Gerek ekonomik açıdan, gerekse sağladığı istihdam bakımından önemli bir sektör konumunda olmasına rağmen kırsal alanlarda yapılacak turizm açısından olumsuzluklar oluşturmaktadır.

-Kırsal turizm çok az sayıda kişi tarafından bilinmekte olup belediye, üniversite, kamu ve özel kuruluşlar vasıtasıyla zaman zaman kırsal turizm eğitim seminerleri ve programları düzenlenerek yöre halkı bilinçlendirilmelidir. Yöredeki yerel halk kırsal turizm kavramını tam olarak algılayamamıştır ve bu yüzden yöre halkı tarafından üretilen ürünler pazarlanamamaktadır.

-Yöre ait el sanatları (bakırcılık, kalaycılık ve demircilik), toprak işlemeciliği, halı dokumacılığı, alaca dokumaları ve ibecik bezi halen sınırlı ölçüde yapılmasına karşın, bu değerler yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

-Burdur'da kırsal turizm alanında etkin bir dernek veya kooperatif bulunmamaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Burdur ilinin kırsal alanlarında yapılabilecek turizm çeşitliği hakkında bilgi verilerek, ilin kırsal turizm potansiyelinin durum değerlendirmesi yapılması amaçlanmıştır ve ilin kırsal

turizmiyle ilgili sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu sorunların çözümlenmesi için de, kırsal alanlarda yapılabilecek alternatif turizm türlerini hayata geçiren, yerli ve yabancı turistlere odaklanan bir turizm politikasının uygulanması gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Bu sorunların çözümü ve ilin turizm gelirlerini yükseltebilmesi ve hak ettiği konuma gelmesi için gereken öneriler aşağıda belirtilmiştir.

-Burdur ili Türkiye'nin önemli turizm çekim merkezlerinden birisi değildir, fakat sahip olduğu iklim, kültürel zenginlikler, tarihi değerler ve doğal güzellikler doğrultusunda özellikle kırsal alanlarda bir zenginliğe sahiptir. En büyük avantajı Antalya gibi Türkiye'nin önde gelen turizm merkezine yakın olması ve Denizli Pamukkale'ye giden tur güzergâhının Burdur il sınırları içinden geçmesidir. Burdur Gölü, Yarıklı Gölü ve Salda Gölü ve Türkiye'de turizm amaçlı ilk kullanıma açılan İnsuyu Mağarasının bu güzergâh üzerinde bulunması turizm açısından bulunmaz bir avantajdır. Yerel ve bölgesel turların ekseninde yer alan bu güzergahlar seyahat acenteleri ve tur operatörlerinin organize ettikleri yerel ve bölgesel tur programlarına dahil edilmesi konusunda girişimlerde bulunulmalıdır. Turların buralarda mola verilerek konaklatılması ve yörenin tanıtılması asıl amaç olmalıdır. Tanıtım ve reklam eksikliğinden kaynaklanan sorunlar bir an önce çözümlenmelidir.

-Değişen seyahat eğilimlerine paralel olarak, bu eğilimler yakından takip edilip farklı turizm türlerine yönelik çeşitli planlar hazırlanmalıdır. Burdur ilinde turizm türlerinde ne kadar çok farklılaştırmaya gidilirse yöreye bırakılan gelir de o kadar yüksek olacaktır. Farklı turizm faaliyetleri niş pazar ya da özel ilgi pazarı kapsamında olmasından dolayı, müşteri kitlesi az sayıda fakat ekonomik düzeyleri yüksek bireylerden oluşmaktadır. Bu bireylerin bölgeye bırakacakları ekonomik katkılar oldukça fazladır. Turizm türlerinin farklılaştırılması sonucunda gelir düzeyleri yüksek ziyaretçileri Burdur'a çekmek daha kolay olacaktır.

-Özellikle mermer ocaklarının sayısının çokluğu nedeniyle, doğaya vermiş oldukları telafi edilemez tahribatlar ileride ilin turizmi açısından önemli bir sorun olarak ortaya çıkma ihtimali yüksektir. Mermer ocaklarının çevreye verdiği tahribatların en aza indirilmesi ve kırsal alanların doğallıklarının korunması için gerekli planlamaların ve önlemlerin bir an önce alınması şarttır. Ayrıca madenlerin üretim süreçlerinin doğal çevre tahribatını azaltacak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

-Burdur ilinde bayan nüfusu erkek nüfusuna oranla daha fazladır. Kırsal alanlarda yapılabilecek turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi sonucunda yörede özellikle bayan istihdam oranının artırılması mümkündür. Böylece ek gelir elde eden bayanın toplumdaki ve aile içindeki rolü olumlu şekilde değişebilecektir.

-Burdur ilinde kırsal alanlarda yapılabilecek turizm türleri sayesinde, turizmde çalışmak için özellikle Antalya bölgesine giden genç nüfusu, Burdur ilinde tutmak yani göçü engellemek mümkün olabilecektir.

-Ağlasun ilçesi, planlı bir organizasyonla yapılacak olan kırsal turizm projeleri sayesinde hem yörenin tanıtımı hem de turizmin gelişmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Antalya'dan günöbirlik turların Mamak Beldesi'ne ve Sagalassos Antik Kenti'ne uğramaları, tur sonunda Yeşilbaşköy'de ki balık çiftliklerine ziyareti sağlanmalıdır. Gelen turistlere burada faaliyet gösteren TaTuTa çiftliklerinde ve Sagalassos Yayla Kent evlerinde konaklama sağlanabilir. Ayrıca, köy evlerinin konaklama amacıyla turistlerin kullanımına açılabilmesi için yöre halkının turizm konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

-Bölgede doğa tabanlı turizmin geliştirilmesi ve tanıtımı için çaba harcanmalı, bu konuda faaliyet gösteren gönüllü örgütler desteklenmelidir. Örnek; Karakent Lisinia Yaban Hayatı Koruma ve Rehabilitasyon Merkezi.

-Organik tarım yapılarak organik ürünlerin satılabileceği mekanlar yaratılmalıdır. Yerel halk tarafından yapılan tarhana, reçel, pekmez, ceviz ezmesi gibi yöresel ürünler turistlere sunulabilir ve böylece yöre halkının geliri arttırılabilir.

-Belediye, üniversite,kamu ve özel kuruluşların işbirliği içerisinde çalışmasıyla bölgede turizm bakımından çekicilik oluşturabilecek yöresel el sanatlarının kaybolmaması için gerekli çabaların gösterilmesi gerekmektedir.

-Yöresel festival ve etkinliklere ağırlık verilmelidir. İnsuyu Festivali, Yeşilbaşköy Kiraz Festivali ve Geleneksel Dirmil Yağlı Pehlivan Güreşleri bu etkinliklerden birkaçıdır. Etkinlik sayısının artması yörenin tanıtımı ve pazarlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

Burdur ili kırsal alanları, kırsal turizm kapsamında çiftlik turizmi, tarım turizmi, kuş gözlemciliği ve yayla turizmi vb. gibi alternatif turizm türleri için uygun alanlardır. Ayrıca bu tür turizm türleri için büyük yatırımlara gerek yoktur ve kısa vadede yöre halkına gelir bırakabilir. Burdur ilinde turizmin gelişebilmesi ve hak ettiği yere ulaşabilmesi için, kırsal alanlarda yapılabilecek alternatif turizm türlerini hayata geçiren, yerli ve yabancı turistlere odaklanan bir turizm politikasının ve buna ilişkin akademik çalışmaların ve ayrıca, turizm projelerin yapılması faydalı olacaktır.

7. KAYNAKLAR

Ahipaşaoğlu, Suavi ve Çeltek, Evrim (2006), *Sürdürülebilir Kırsal Turizm*, Gazi Kitabevi Fersa Matbaacılık, Ankara.

Akça, Hasan (2004), “Dünyada ve Türkiye’de Kırsal Turizm”, *Ekonomik ve Teknik Dergi Standard*, Yıl: 43, Sayı:513, Eylül, (61-70).

Akça, Hasan (2005), “Burdur İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesi”, *I. Burdur Sempozyumu*,16-19 Kasım, Bildiriler Cilt I, Burdur, (515-517).

Akça, Hasan-Esengün, Kemal-Sayılı, Murat (2001), “Kırsal Alanların Kalkınmasında Kırsal Turizmin Rolü”, *Standart Dergisi*, Şubat, (29-35).

Akova, Akgün (2013), “Gökyüzünü Sevdiren Göller”, *National Geographic Traveler*, Nisan, (44-52).

Albayrak, Aslı (2013), *Alternatif Turizm*, Detay Yayıncılık, Ankara.

Alpar, Özer ve Erdem, Barış (2005), “Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Çerçevesinde Burdur Yöresinde Alternatif Turizmi Geliştirme Stratejileri”, *I. Burdur Sempozyumu*,16-19 Kasım, Burdur, Bildiriler Cilt I, (591-599).

Atar, Nilgün (2005), Çaltepe Kırsal Konaklama Evleri, Turizm Haberleri. <http://www.turizm-haberlericom/-koseyazisi.asp?ID=98> (11.12.2014)

Atayeter, Yıldırım-Kanten, Selahattin-Kanten, Pelin (2013), *Burdur İli Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Rekabet Analizi*, Fakülte Kitabevi, 1. Baskı, Ekim, Isparta.

Avcıkurt, Cevdet ve Köroğlu, Özlem (2008), “Kırsal Turizm”, Ed. (Necdet Hacıoğlu ve Cevdet Avcıkurt), Turistik Ürün Çeşitlendirilmesi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, (61-82).

- Ayaz, Nurettin (2012), “*Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Ceylan, Salih (2014a), “Kaybolmakta Olan Bir Kırsal Maddi Kültür Örneği: Su Değirmenleri (Ağlasun Örneği)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Yıl: 19, Sayı: 31, Ocak, (65-82). <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunidcd/article/view/5000013802/5000014036>. (11.12.2014).
- Ceylan, Salih (2014b), “Mamak (Çanaklı) Beldesinde (Ağlasun-Burdur) Geleneksel Yöntemlerle Sürdürülen Toprak Kap Üretiminin Kırsal Turizm Bağlamında İrdelenmesi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Yıl: 19, Sayı: 32, Temmuz, (231-242). <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunidcd/article/-view/5000013802/5000014036>. (11.12.2014).
- Çakıcı, A. Celil ve Harman, Serhat (2006), “Kuş Gözlemciliğinin Önemi: Türkiye’de Kuş Gözlemcilerinin Profili”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt:17, Sayı:2, (161-168).
- Çeken, Hüseyin-Dalgın, Taner-Çakır, Neşe (2012), “Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizminin Gelişimini Etkileyen Faktörler ve Kırsal Turizmin Etkileri”, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2 (2), (11-16).
- Çeken, Hüseyin-Karadağ, Levent-Dalgın, Taner (2007). “Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye’ye Yönelik Teorik Bir Çalışma”, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1), (1-14).
- Erdoğan, Nazmiye (2003), *Çevre ve (Eko)turizm*, Pozitif Matbaacılık, Erk, Ankara.
- Esengün, Kemal-Akça, Hasan-Sayılı, Murat (2002), “Dağlık ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma”, *I.Ulusal Ormanlık Kooperatifleri Sempozyumu*, 22-23 Mart, Kastamonu, (97-102).
- European Commission (EC), (1999), *Towards Quality Rural Tourism*, Enterprise Directorate General, Tourism Unit, Brussels.
- Fleischer, Aliza and Tchetchik, Anat (2005), Does Rural Tourism Benefit From Agriculture?, *Tourism Management* 26, (493-501). www.sciencedirect.com(15.05.2014).
- Gürdal, Mehmet (2005), “Burdur İlinin Turizm Potansiyelinin Tanıtımı ve Turizm Amaçlı Kullanımına Yönelik Sorunları ve Çözüm Önerileri (Göller Yöresinin Doğa, Tarih ve Kültür Kenti: Burdur)”, *I. Burdur Sempozyumu*, 16-19 Kasım, Burdur, Bildiriler Cilt I, (550-557).
- Haldar, Piali (2007), “Rural Tourism—Challenges and Opportunities”, *International Marketing Conference on Marketing & Society*, 8-10 April, IIMK, (111-129).
- Kahraman, Nuzhet ve Türkay, Oğuz (2012), *Turizm ve Çevre*, Detay Yayıncılık, Beşinci Baskı, Ankara.
- Kan, Mustafa-Gülçubuk, Bülent-Küçükçongar, Murat (2012), “Coğrafi İşaretlerin Kırsal Turizmde Kullanılma Olanakları”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22), (93-101).
- Kaypak, Şafak (2012), “Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22), (11-29).
- Kiper, Tuğba (2006), *Safranbolu Yörüköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Morgül, Şükran Mercan (2006), *Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Edirne.

Ongun, Utku ve Gövdere, Bekir (2014), “Bölgesel Kalkınmada Kırsal Turizmin Etkisi: Ağlasun Yeşilbaşköy Örneği”, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Dergisi Bilimler*, 4 (2), (51-57).

Özdemir Yılmaz, Gülay ve Kafa Gürol, Neşe (2012), “Balıkesir İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (23), (23-32).

Özgen, Işıl (2008), “Burdur ve Isparta”, Ed. (Aktaş, Gürhan), *Turizm Coğrafyası*, Detay Yayıncılık, Ankara, (275-292).

Özgüç, Nazmiye (1998), *Turizm Coğrafyası Özellikler-Bölgeler*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Öztürk, Yüksel ve Yazıcıoğlu, İrfan (2002), “Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma”, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (183-195).

Soykan, Füsün (1999), “Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 10, Mart- Haziran, (67-75).

Soykan, Füsün (2003), “Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi”, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, İzmir, (1-11).

Soykan, Füsün (2006), “Avrupa’da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim”, *II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi*, 20-22 Nisan, (71-87).

Şerefoğlu, Coşkun (2009), *Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü 2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan IPARD Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler*, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara.

Türk, Ali (2005), “Burdur İli Özelinde Doğal, Tarihsel, Arkeolojik ve Kültürel Değerlerin Sürdürülebilir Turizm Gelişimi Açısından Önemi”, *I. Burdur Sempozyumu*, 16-19 Kasım, Bildiriler Cilt I, Burdur, (476-483).

Uçar, Metin (2010), *Kırsal Turizmin Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi ve Fethiye Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Nisan, Muğla.

Uçar, Metin-Çeken, Hüseyin-Ökten, Şevket (2010), *Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma (Fethiye Örneği)*, Detay Yayıncılık, Ankara.

<http://www.burdur.gov.tr/burdur-muzesi.asp> (11.12.2014).

<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR,70112/turizm-aktiviteleri.html> (20.11.2014).